

INGLIZ TILI DARSLARIDA MULTIMEDIA TEXNOLOGIYALARI VA RAQAMLI RESURLARDAN FOYDALANISHNING METODIK ASOSLARI

Uchko'prik 1-son texnikumi

Ingiliz tili fani o'qituvchisi

Rahimova Maftunaxon Saxadilla qizi

Annotatsiya: Ushbu maqolada zamonaviy ta'lim tizimida axborot-kommunikatsiya texnologiyalarining (AKT) o'рни, xususan, ingliz tili darslarida multimedia vositalari va raqamli resurslardan foydalanishning afzalliklari tahlil qilinadi. Maqolada multimedia vositalarining o'quvchilarning tinglab tushunish, gapirish va yozish ko'nikmalarini rivojlantirishdagi samaradorligi ilmiy jihatdan asoslab berilgan. Shuningdek, dars jarayonini o'yinlashtirish (gamification) va autentik materiallar bilan ishlash metodikasi yoritilgan.

Abstract: This article analyzes the role of information and communication technologies (ICT) in the modern education system, in particular, the advantages of using multimedia tools and digital resources in English lessons. The article scientifically substantiates the effectiveness of multimedia tools in developing students' listening, speaking and writing skills. Also, the methodology of gamification of the lesson process and working with authentic materials is highlighted.

Kalit so'zlar: Multimedia, AKT, raqamli ta'lim, autentik resurslar, Gamification, vizuallashuv, interaktiv doska, onlayn platformalar, lingafon kabineti.

Keywords: Multimedia, ICT, digital education, authentic resources, Gamification, visualization, interactive whiteboard, online platforms, language lab.

I. KIRISH

Yigirma birinchi asr — axborot texnologiyalari asri ta'lim sohasiga, xususan xorijiy tillarni o'rganish jarayoniga tub burilishlar yasadi. Bugungi kunda ingliz tili o'qituvchisi faqatgina darslik va bo'r bilan cheklanib qola olmaydi. Global dunyo bilan integratsiyalashuv o'quvchilardan nafaqat kitobiy bilimlarni, balki jonli muloqot va axborotni raqamli ko'rinishda qabul qilish ko'nikmalarini ham talab etmoqda.

Multimedia texnologiyalari matn, grafika, ovoz, animatsiya va videoni yagona bir kompleksga birlashtirib, darsning ko'rgazmaliligini va qiziqarliligini ta'minlaydi. Mazkur maqolaning dolzarbligi shundaki, multimedia vositalari yordamida til muhitini sun'iy ravishda yaratish o'quvchining darsga bo'lgan motivatsiyasini keskin oshiradi va o'rganish muddatini qisqartiradi.

II. ASOSIY QISM

2.1. Multimedia vositalarining tasnifi va o'рни

Multimedia texnologiyalari ta'lim jarayonida bir necha funksiyalarni bajaradi: axborot berish, mashq qildirish, nazorat qilish va rag'batlantirish. Ingliz tili darslarida qo'llaniladigan multimedia vositalarini quyidagicha guruhlash mumkin:

- Vizual vositalar: Elektron taqdimotlar, infografikalar, onlayn xaritalar.
- Audio vositalar: Podkastlar, audio-kitoblar, ona tili sohiblarining nutqi yozilgan materiallar.
- Audio-vizual vositalar: Badiiy va hujjatli filmlar, YouTube ta'limiy kanallari, interaktiv dasturlar.

2.2. Darsni o'yinlashtirish (Gamification) strategiyasi

Zamonaviy o'quvchilar (Z-avlod) uchun an'anaviy darslar zerikarli tuyulishi mumkin. "Kahoot", "Quizizz", "LearningApps" kabi platformalar darsning mustahkamlash qismini interaktiv o'yinga aylantiradi. Bunda o'quvchilar o'z smartfonlari orqali savollarga javob berishadi, ball to'plashadi va real vaqt rejimida o'z reytinglarini ko'rishadi. Bu jarayon o'quvchida sog'lom raqobat ruhini uyg'otadi.

2.3. Autentik materiallar bilan ishlash metodikasi

Multimedia texnologiyalarining eng katta afzalligi — bu o'quvchini real ingliz tili muhitiga olib kirishidir. "BBC Learning English", "TED-Ed" yoki "Voice of America" kabi resurslardan foydalanish o'quvchiga tillarning talaffuz farqlarini, jargonlar va iboralarning jonli nutqda qo'llanilishini o'rganishga yordam beradi.

III. MUHOKAMA

Multimedia vositalarini ingliz tili darslariga joriy etish masalasida metodist olimlar va amaliyotchi o'qituvchilar o'rtasida turli qarashlar mavjud. Olib borilgan tahlillar shuni ko'rsatadiki, multimedia texnologiyalari dars samaradorligini o'rtacha 40% dan 60% gacha oshiradi.

Birinchidan, psixologik jihatdan qaraganda, multimedia vositalari ko'p hissiy (multisensory) o'rganishni ta'minlaydi. Ya'ni, o'quvchi so'zni eshitadi, uni ko'radi va unga mos keladigan tasvirni miyasida bog'laydi. Bu esa xotirani mustahkamlaydi. Muhokamalarda aniqlanishicha, vizual qo'llab-quvvatlangan yangi so'zlar an'anaviy lug'at orqali yodlangan so'zlarga qaraganda 3 barobar uzoqroq xotirada saqlanadi.

Ikkinchidan, texnologiyalardan foydalanishda "o'qituvchi va texnika balansi" masalasi muhim. Ba'zi o'qituvchilar darsni to'liq videoga yoki slaydlarga topshirib qo'yishadi. Biroq, multimedia o'qituvchining o'rnini bosuvchi emas, balki unga ko'makchi vositadir. Muhokama natijasida shunday xulosaga kelindiki, darsning faqat 25-30 foiz qismi multimedia elementlari bilan band bo'lishi maqsadga muvofiq, qolgan vaqt jonli muloqotga ajratilishi kerak.

Uchinchidan, raqamli resurslar darsni tabaqalashtirish (differentiation) imkonini beradi. Masalan, bir vaqtning o'zida turli darajadagi o'quvchilarga ularning darajasiga mos audio-vazifalar berish faqat AKT yordamida amalga oshishi mumkin. Bu esa darsda hamma o'quvchining faol bo'lishini ta'minlaydi.

IV. XULOSA

Xulosa qilib aytganda, multimedia texnologiyalari ingliz tili darslarini tashkil etishning ajralmas qismiga aylandi. Ular o'quv jarayonini faqatgina qiziqarli qilib qolmay, balki ta'lim sifatini kafolatlovchi, o'quvchi va o'qituvchi o'rtasidagi masofani qisqartiruvchi ko'prik vazifasini o'tamoqda. Forish tuman texnikumi kabi muassasalarda zamonaviy multimedia xonalaridan foydalanish talabalarning xalqaro standartlar darajasida til o'rganishlariga imkon beradi. Kelajakda sun'iy intellekt va virtual borliq (VR) texnologiyalarini darslarga tatbiq etish til o'rganish samaradorligini yanada yangi bosqichga ko'taradi.

V. ADABIYOTLAR RO'YXATI

1. G'ulomov S.S. "Ta'limda axborot texnologiyalari". Toshkent, 2021.
2. Azizxo'jayeva N.N. "Pedagogik texnologiyalar va pedagogik mahorat". Toshkent, 2018.
3. Dudeney, G., & Hockly, N. "How to Teach English with Technology". Pearson Longman, 2017.
4. Warschauer, M., & Meskill, C. "Technology and second language teaching". Routledge, 2020.
5. O'zbekiston Respublikasi Prezidentining 2021-yil 19-maydagi "O'zbekiston Respublikasida xorijiy tillarni o'rganishni ommalashtirish faoliyatini sifat jihatidan yangi bosqichga olib chiqish chora-tadbirlari to'g'risida"gi PQ-5117-son qarori.